

Ocena poziomu wiedzy w zakresie udzielania pierwszej pomocy wśród uczniów szkół gimnazjalnych

Estimation of level of knowledge concerning rendering first aid by students from secondary schools

GRAŻYNA SKOTNICKA-KLONOWICZ ^{1/}, EWELINA ŚMIGIELSKA ^{2/}

^{1/} Instytut Ochrony Zdrowia, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie

^{2/} Licencjat Pielęgniarstwa, absolwent Instytutu Ochrony Zdrowia, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie

The purpose of this work was to estimate knowledge of students from secondary schools as far as rendering first aid at life threat is concerned.

51 girls and 49 boys, in the age of 17-22 years, who were students of Grammar School No. 3 and Technical School No. 1 in Płońsk were examined.

We used a method of diagnostic sounding and a questionnaire was the examining tool. The enquiry was anonymous and consisted of 19 questions referring to knowledge of basic rules of rendering first aid.

Young people showed very good knowledge (100% of correct answers) as far as the following issues are concerned: knowledge of an alert (emergency) phone number, rules of proceeding at stopping of blood circulation, suspicion of vertebral column trauma and getting drowned.

As far as the knowledge of another issue is concerned, that is: infectious threat for a life-saver, urgent stopping of blood circulation recognition, proceeding at bruises, injuries, electrocution, awareness of obligation to render first aid and knowledge of an accident notification, the level is good.

The knowledge was poor for the other issues, that is: preliminary evaluation of a sufferer, frequency of respiration of an adult person, where a pulse should be examined at a sufferer, means of keeping alive respiration potency (permeability), proceeding at external bleeding and how to safeguard an unconscious sufferer with life activities.

The examined students were not able to give any right answer for the following questions referring to: how to estimate respiration efficiency and how to behave at open bone fractures.

The knowledge of rendering first aid of students from secondary schools is quite poor. This means that there is deficiency of education of this subject in primary schools. Teaching of rendering first aid should be done by these doctors, nurses and life-savers that have got special training authorizations. Moreover training courses should begin in early classes of primary schools and should be based on standards and procedures recognized by Polish Emergency Medicine Association and European Council of Resuscitation.

Key words: students, secondary schools, first aid, preparation

Nauczanie pierwszej pomocy w Polsce prowadzone jest od 1999 r. zarówno w szkołach podstawowych, jak i w ponadpodstawowych.

Celem pracy była ocena przygotowania uczniów szkół średnich do udzielenia pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia.

Badaniem objęto 51 dziewczynek i 49 chłopców w wieku 17-22 lat, uczniów klas III Liceum Ogólnokształcącego i Technikum Zespołu Szkół Nr 1 w Płońsku. W badaniu posłużono się metodą sondażu diagnostycznego, w którym narzędzie badawcze stanowił kwestionariusz ankiety zawierający 19 pytań dotyczących zasad udzielania pierwszej pomocy. Odpowiedzi na poszczególne pytania oceniono jako: bardzo dobre, jeśli prawidłowo odpowiedziało 95-100% respondentów; dobre – gdy prawidłowo odpowiedziało 75-94%; dostateczne – 50-74% i niedostateczne, gdy prawidłowo odpowiedziało mniej niż 50% uczestników badania.

Młodzież wykazała bardzo dobrą wiedzę na 4 spośród 19 pytań ankietowych. Wszyscy respondenci znali: numer alarmowy pogotowia ratunkowego, zasady postępowania w przypadku zatrzymania krążenia; podejrzenia o uraz kręgosłupa oraz w przypadku utonięcia. Jako dobrą oceniono wiedzę na kolejne 6 pytań ankietowych dotyczących obowiązku udzielenia pierwszej pomocy, treści zgłoszenia wypadku, zagrożeń infekcyjnych dla ratującego podczas udzielania pierwszej pomocy, objawów nagłego zatrzymania krążenia, postępowania w przypadku stłuczeń tkanek miękkich, zranień i porażenia prądem elektrycznym. Wiedzę oceniono jako dostateczną w przypadku gdy na pytanie odpowiedziało prawidłowo 50-74% respondentów (6 pytań). Pytania te odnosiły się do wstępnej oceny poszkodowanego, częstości oddychania u dorosłego człowieka, miejsca badania tętna u poszkodowanego, sposobów utrzymania drożności dróg oddechowych, postępowania w przypadku krwawienia zewnętrznego oraz zabezpieczenia nieprzytomnego poszkodowanego z zachowanymi czynnościami życiowymi.

Ankietowani nie umieli odpowiedzieć prawidłowo na pytania dotyczące sposobu oceny wydolności oddechowej oraz postępowania w przypadku otwartego złamania kości.

Wnioski: 1) Wiedza młodzieży szkół ponadgimnazjalnych z zakresu udzielania pierwszej pomocy jest niska, co sugeruje niedoskonałości kształcenia w tym zakresie na poziomie podstawowym i gimnazjalnym. 2) Nauczanie pierwszej pomocy realizowane winno być przez tych lekarzy pielęgniarzy i ratowników, którzy posiadają odpowiednie uprawnienia instruktorskie, a cykl szkoleń powinien rozpoczynać się już w pierwszych klasach szkoły podstawowej w oparciu o standardy uznane przez Polskie Towarzystwo Medycyny Ratunkowej i Europejską Radę Resuscytacji.

Słowa kluczowe: studenci, gimnazjum, opatrunek, przygotowanie

Nowe zadanie położnej środowiskowej/rodzinnej – wgląd w sytuację dziecka w rodzinie

New tasks of community midwife – an insight into child's situation in family

IRENA FIEDORCZUK

Zakład Medycyny Rodzinnej i Pielęgniarstwa Środowiskowego, Akademia Medyczna w Białymstoku

Violence towards newborn babies and babies, should be recognized as quickly as possible by community nurses who, thanks to regular visits, have insight in child's situation and preventing diseases in risk groups.

None of the qualified workers of health care has such a comfortable condition for observing mothers' contacts with their children in private life. Midwives are to evaluate and conduct research. The meaning of the early research is unquestionable. These kinds of information are the first signal of an early danger of efficiency of behavior. The midwife working with families of the children should evaluate first contacts between parents and their new-born child.

This paper presents tools to measure early danger of parents' efficiency that can lead to correct and objective diagnosis.

While constructing them, the most prognostic factors were chosen. The choice of 6 symptoms – markers (negative mother's opinion, poor social conditions, post-natal relations in a marriage, disorders of commitment, mother's knowledge about a child) together with their components is based on contemporary knowledge of successful conditions of maternal surroundings.

There is a crucial need for analysis of mothers' early abilities as far as taking care of a child is concerned because these kinds of skills are considered to be one of the vital elements shaping child's personality.

Key words: child, midwife, violence

Przemoc wobec małych dzieci – noworodków, niemowląt powinna być rozpoznawana najszybciej przez położne środowiskowe/rodzinne, które poprzez regularne wizyty patronażowe mają wgląd w sytuację dziecka i możliwości zapobiegania występowaniu przemocy w grupach ryzyka.

Żaden wykwalifikowany pracownik opieki zdrowotnej nie ma tak dogodnych możliwości obserwowania kontaktów matki i dziecka na gruncie życia rodzinnego i położne muszą docenić ten przywilej poprzez prowadzenie obiektywnych badań. Wartość wczesnych badań jest bezdyskusyjna, takie informacje to pierwszy sygnał wczesnego zagrożenia wydolności wychowawczej. Położna pracująca w środowisku rodzin podopiecznych powinna dokonać oceny pierwszych powstających w tym czasie kontaktów między rodzicami a ich nowonarodzonym dzieckiem.

W prezentowanej pracy przedstawiono narzędzie pomiaru wczesnego zagrożenia wydolności rodzicielskiej, będące sposobem sprzyjającym trafnej i obiektywnej diagnozie. Konstruując je wybrano najbardziej prognostyczne czynniki. Wybór sześciu syndromów – wskaźników (negatywna ocena matki, niekorzystne okoliczności socjalne, wzajemne poporodowe układy w małżeństwie, zaburzenia rozwoju uczucia przywiązania, wiedza matki o dziecku) wraz z ich składnikami został podyktowany dotychczasową wiedzą na temat uwarunkowań pomyślnego środowiska macierzyńskiego.

Istnieje pilna potrzeba dokumentowania wczesnych przejawów umiejętności matek w zakresie opieki nad dzieckiem, gdyż takie umiejętności są uważane za ważny element kształtowania osobowości dziecka.

Słowa kluczowe: dziecko, przemoc, położna

Jak wspomagać pierwszy etap wychowania dziecka – zalecenia dla położnej środowiskowo/rodzinnej

How to support the first stage of child's upbringing – recommendations for community midwife

IRENA FIEDORCZUK

Zakład Medycyny Rodzinnej i Pielęgniarstwa Środowiskowego, Akademia Medyczna w Białymstoku

In order to create psychologically healthy and emotionally balanced human personality it is indispensable to take into consideration the atmosphere at home and family relations. That is why, it is necessary to prepare young people to marriage, motherhood and fatherhood. The child should be provided with favourable conditions to live and develop by giving its' mother knowledge of the pregnancy, child's postnatal development and its' achievements. From the very beginning, conception, mothers should be thought to listen attentively to the child and come into contact with her/him before the birth, prepare to childbirth, breastfeeding and nursing care – because not all of the bonds between mother's and her child's organism are broken off together with the umbilical cord.

From the conception up to the breastfeeding mother is considered to be a real environment to a child where it can develop properly – maternity environment. Supporting the development of maternity environment by providing a future mother with professional care facilitates child's natural development.

Introducing criteria of evaluating the conditions of mother's environment by cooperating with pregnant women, aims at eliminating factors which have a negative impact on the pregnancy development and at the same time on the first stage of child's upbringing.

Key words: child, development, education, midwife

Dla rozwoju zdrowej psychicznie i zrównoważonej emocjonalnie osobowości człowieka szczególne znaczenie ma atmosfera domu, układ wewnętrznych stosunków w rodzinie – stąd konieczność właściwego przygotowania młodych ludzi do małżeństwa, macierzyństwa i ojcostwa. Dziecku należy zapewnić sprzyjające warunki życia i rozwoju poprzez dostarczenie jego matce wiedzy odnośnie przebiegu ciąży, rozwoju dziecka i jego osiągnięć. Od poczęcia nauczyć wsłuchiwać się w swoje dziecko i nawiązać z nim kontakt jeszcze przed urodzeniem, przygotować do odbycia porodu, karmienia naturalnego, wprowadzić w okres pielęgnacji i opieki nad noworodkiem – bo nie wszystkie więzy między organizmem matki a organizmem niemowlęcia zostają zerwane z chwilą odcięcia pępowiny.

Co najmniej od okresu poczęcia do zakończenia okresu karmienia, matka stanowi dla dziecka jego prawdziwe środowisko rozwojowe – środowisko macierzyńskie. Wspomaganie rozwoju środowiska macierzyńskiego poprzez właściwą opiekę nad przyszłą matką ułatwia naturalny rozwój dziecka.

Zastosowanie kryteriów oceny zdrowia środowiska macierzyńskiego w pracy z kobietami w okresie ciąży pozwoli wyeliminować czynniki negatywnie oddziałujące na rozwój ciąży, a tym samym na pierwszy etap wychowania dziecka.

Słowa kluczowe: dziecko, rozwój, wychowanie, położna

Szczupła sylwetka w opinii dzieci i młodzieży wiejskiej

Slim figure in the opinion of children and young people living in the country

ELŻBIETA MACIORKOWSKA, MAGDALENA MALESIŃSKA

Zakład Pielęgniarstwa Pediatrycznego, Akademia Medyczna w Białymstoku

Nutrition and nutritional behaviour in children and young people living in the country affect the course of maturation, the process of growing and normal body mass.

The aim of the study was to identify factors influencing slimming among pupils of country schools in the Podlasie region.

The study included 753 children aged 13-18, from the first and the third grades of middle schools and the second grade of high schools. The questionnaire consisting of 100 answers referring to risky phenomena constituted a research tool. Of these questions, 25 concerned familial and environmental conditions of the study group, whereas 14 referred to eating disorders among children and young people.

As many as 27.6% of high school pupils, 15.1% of the first graders and 20.5% of the third graders from middle schools do not accept their appearance and think they have to get slim. Negative effects of slimming diets are not known to 65.1% of the first grade pupils and 56.1% of the third grade pupils from middle school and 53.2% of the second grade pupils of high school. Of the study group, 8.1% of the first grade pupils, 13.3% of the third grade pupils and 12.9% of high school pupils count calories which they eat. Painting due to slimming diets is reported by 5.5% of the first graders, 5.8% of the third graders and as many as 7.9% of young people from high school. The percentage of children and young people taking laxatives increases with age and equals 0.4% of pupils in the first grade, 1.8% of pupils in the third grade and 7.4% of pupils from high school. Provoking vomits after meals occurs among 11.1%, of the first grade and 12.1% of the third grade pupils from middle school, and 9.6% of pupils from high school.

The study children and young people come from the families where 66.2% of the first grade pupils from middle school and 51.8% of the third grade, and 48.3% of pupils from high school reported a strong emotional bond in the family. A good contact with both parents was declared by 77.2% of the surveyed in the first grade and 64.1% in the third grade of middle school, and 63.1% of high school pupils.

Conclusions: 1. Familial and environmental conditions affect eating disorders among children and young people 2. Lack of appropriate knowledge on negative effects of slimming diets may cause their frequent usage.

Key words: slim figure

Sposób żywienia i zachowania żywieniowe dzieci i młodzieży mają wpływ na przebieg dojrzewania, procesu wzrastania i prawidłową masę ciała.

Celem pracy było poznanie uwarunkowań mających wpływ na odchudzanie się wśród uczniów szkół wiejskich województwa podlaskiego.

Przedmiot badań stanowiło 753 dzieci w wieku 13-18 lat z klas I i III gimnazjum oraz II klas liceum. Narzędzie badawcze stanowił kwestionariusz składający się ze 100 pytań z zakresu zjawisk ryzykownych. Spośród nich 25 pytań dotyczyło uwarunkowań rodzinnych i środowiskowych osób badanych, zaś 14 pytań dotyczyło zaburzeń odżywiania wśród dzieci i młodzieży.

Swojego wyglądu nie akceptuje i uważa, że musi schudnąć 15,1% badanych pierwszoklasistów, 20,5% trzecioklasistów gimnazjum i aż 27,6% młodzieży licealnej. Negatywne skutki diet odchudzających nie są znane 65,1% uczniów klas I gimnazjum, 56,1% uczniów klas III gimnazjum, oraz 53,2% II klas liceum. Wśród badanej młodzieży liczy kalorie, które spożywa 8,1% uczniów klas I, 13,3% klas III i 12,9% młodzieży z LO. Omdlenia z powodu stosowania diet odchudzających podaje 5,5% pierwszoklasistów, 5,8% trzecioklasistów i aż 7,9% młodzieży licealnej. Odsetek dzieci stosujących środki przeczyszczające zwiększa się wraz z wiekiem i wynosi w I klasie 0,4% uczniów, w III – 1,8% uczniów, w II LO 7,4% badanej młodzieży. Prowokowanie wymiotów po posiłkach zdarza się wśród badanej młodzieży, czego dowodzą dane uzyskane z przeprowadzonych badań (klasy I gimnazjum – 11,1%, klasy III gimnazjum – 12,1%, klasy II LO – 9,6%).

Badana młodzież pochodzi z rodzin gdzie silną więź emocjonalną w rodzinie podaje 66,2% uczniów I klas gimnazjum, u 51,8% uczniów III klas gimnazjum oraz 48,3% uczniów II klas liceum. Dobry kontakt z obojgiem rodziców ma 77,2% badanych w I klasie gimnazjum, 64,1% w III klasie i 63,1% młodzieży licealnej.

Wnioski: 1. Na zaburzenia odżywiania wśród dzieci i młodzieży wydają się mieć wpływ uwarunkowania rodzinne i środowiskowe 2. Brak stosownej wiedzy na temat negatywnych skutków stosowania diet odchudzających wydaje się być powodem ich częstego stosowania.

Słowa kluczowe: szczupła sylwetka

Narkotyki – co mówi o tym młodzież szkolna?

Drugs – what do school children and young people say about this problem?

ELŻBIETA MACIORKOWSKA, AGATA SACHAREWICZ

Zakład Pielęgniarstwa Pediatricznego, Akademia Medyczna w Białymstoku

The accessibility of drugs is increasing among the school youth. Some school children and young people know how and where to get psychoactive substances. Mass media signal that the reason for abusing these substances is the improvement of learning results.

The aim of the study was to evaluate the accessibility of drugs among school youth and to attempt to find out the reasons for which pupils take drugs.

The study was conducted among 894 pupils in three age brackets: I – the first and third grade of middle school and the second grade of high school of Białystok schools randomly chosen on the break of 2004 and 2005 year. The study questionnaire included 100 questions divided into 6 topic parts concerning risky behaviour, with 12 referring to drugs.

The access to drugs is the biggest among high school pupils (74.9%) and 45% of the study young people declare that obtaining drugs is simple also at school. Disco is another place of a wide access to drugs as 60% of young people of each group indicate. As many as 74.9% of the second grade of middle school pupils take drugs. In the study group, more than 22% of pupils from the third grade of middle school and the second grade of high school know a drug dealer personally, and more than 9% took part in drug dealing. The most frequent reason for taking psychoactive substances in all age brackets is curiosity (the first grade of middle school – 57.4%, the third grade of middle school – 61.6%, the second grade of high school – 73.9%).

Results: 1. Using psychoactive substances among children and young people of the study group increases with age. 2. Curiosity and lack of appropriate knowledge about harmful effects of psychoactive substances seem to be the main reason for taking them.

Key words: drugs, young people

Wzrasta dostępność narkotyków wśród młodzieży szkolnej. Część uczniów wie, jak i u kogo zdobyć środki psychoaktywne. Środki masowego przekazu sygnalizują, iż powodem używania tych substancji jest poprawa wyników w nauce.

Celem pracy była ocena dostępności narkotyków w środowisku młodzieży szkolnej oraz próba poznania powodów, dla których uczniowie sięgają po nie.

Badania przeprowadzono wśród 894 uczniów trzech przedziałów wiekowych – I i III klasa gimnazjum oraz II klasa liceum, wylosowanych szkół miasta Białymstoku na przełomie 2004/2005 r. Przygotowany do badań kwestionariusz zawierał 100 pytań podzielonych na 6 części tematycznych z zakresu zachowań ryzykownych, wśród których 12 dotyczyło narkotyków

Dostęp do środków narkotycznych jest największy wśród młodzieży licealnej (74,9%) i wg tej grupy wiekowej zdobycie narkotyków jest proste również na terenie szkoły, jak podaje 45% badanych. Innym miejscem o szerokim dostępie do środków psychoaktywnych jest dyskoteka, na którą wskazuje ponad 60% z każdej grupy wiekowej, a wśród uczniów II klasy LO sięga aż 74,9%. W badanej grupie ponad 22% uczniów z III klas gimnazjum i II klas liceum zna dealera osobiście, a ponad 9% brało udział w rozprowadzaniu narkotyków. Najczęstszym powodem sięgania po substancje psychoaktywne we wszystkich przedziałach wiekowych jest chęć zaspokojenia ciekawości (I klasa gimnazjum – 57,4%, III klasa gimnazjum – 61,6%, II klasa liceum – 73,9%).

Wnioski: 1. Używanie środków psychoaktywnych rośnie wraz z wiekiem wśród dzieci i młodzieży z badanej grupy. 2. Ciekawość i brak stosownej wiedzy na temat szkodliwości działania substancji psychoaktywnych wydaje się być głównym powodem sięgania po nie.

Słowa kluczowe: narkotyki, młodzież

Uwarunkowania rodzinne i społeczne spożycia alkoholu u dzieci i młodzieży miejskiej

Familial and environmental conditionings of alcohol use in children and young people living in the city

ELŻBIETA MACIORKOWSKA, EWA BURACZEWSKA, AGATA SACHAREWICZ

Zakład Pielęgniarstwa Pediatricznego, Akademia Medyczna w Białymstoku

The aim of the study was to evaluate the frequency of alcoholic beverages use among children and young people of Białystok city and to assess the influence of familial and environmental factors on this phenomenon.

The study included 894 pupils of the first grades (319 pupils) and of the third grades of middle schools (284 pupils), and the second grades of high schools (291 pupils) from schools randomly chosen in the city of Białystok. An anonymous questionnaire worked out in the Department of Paediatric Nursing, was used in the study. It contained 100 questions regarding the familial and environmental conditions and risky behaviours, of which 14 questions referred to alcohol use in children and young people.

The percentage of young people consuming alcohol in the first grade of middle school equaled 33.2%, in the third grade, the use was two-fold higher, and almost 80% drank in the second grade of high school. The first experience with alcohol took place in the 5-10 age bracket, but the greatest alcohol initiation (35% of young people) was reported in the 10-15 age bracket.

In abstinent families, 14.4% of young people start drinking alcohol. In 15.8% of families, alcohol is drunk, whenever there is an occasion, whereas 5.2% of families alcohol without an occasion. Alcohol consumption among siblings of the surveyed presented the similar percentages: 5.6% of siblings often drink and without a special occasion, and 11% of them always whenever there is an occasion. Moreover, the studies indicate that the 15-year-olds the most frequently drink for company (20.4%) and also not to stand out from the group (6.7%). The vacations and meetings with friends are favourable period for alcohol use according to 11% of young people, and for 6% of the questioned each occasion is good for drinking. Despite the statutory ban on selling alcohol to minors, only 5% of the examined reported that a shop assistant asked each time for the identification document. The study demonstrated that 18% of the questioned got alcohol at parties, 15% of pupils bought it themselves, and 7% counted on older friends. The study showed that alcohol was very easily accessible, because young people usually bought it in the neighbourhood (21.7%) or in a shop, where no one knew them (12.1%).

Conclusions: 1. Alcohol use increases with age among children and young people of Białystok city and the biggest alcohol initiation takes place in the 10-15 age bracket. 2. Familial and social conditions seem to have a great influence on alcohol use among children and young people.

Key words: young people, alcohol, family

Celem pracy było zapoznanie się z częstością spożywania napoi alkoholowych przez dzieci i młodzież miasta Białegostoku oraz ocena wpływu czynników rodzinnych i społecznych na rozmiar tego zjawiska.

Badaniami objęto 894 uczniów; klas I (319 uczniów) i III gimnazjów (284 uczniów) oraz II klas liceów ogólnokształcących (291 uczniów) z losowo wybranych szkół na terenie miasta Białegostoku. W badaniu posłużono się anonimowym kwestionariuszem, opracowanym w Zakładzie Pielęgniarstwa Pediatricznego Akademii Medycznej w Białymstoku przy współpracy z Kuratorium Oświaty. Zawierał on 100 pytań z zakresu uwarunkowań rodzinnych i społecznych oraz zachowań ryzykownych, wśród których 14 pytań dotyczyło spożycia alkoholu przez dzieci i młodzież.

Odsetek młodych osób spożywających alkohol w I klasie gimnazjum wynosi 33,2%, w III klasie spożycie jest dwa razy większe, a w II klasie liceum pije prawie 80% młodzieży. Pierwsze doświadczenia ze spożyciem alkoholu mają miejsce już w wieku 5-10 lat. Jednak największa inicjacja alkoholowa (35% młodzieży) stwierdzana jest w przedziale wiekowym 10-15 lat.

W rodzinach abstynenckich inicjację alkoholową rozpoczyna 14,4% młodzieży. W 15,8% rodzin alkohol pije się zawsze, gdy nadarzy się okazja, zaś 5,2% rodzin pije alkohol bez okazji. Spożycie alkoholu wśród rodzeństwa badanych kształtuje się w podobnym odsetku i tak 5,6% rodzeństwa pije często i bez okazji, a 11% zawsze, gdy nadarzy się okazja. Ponadto badania wykazują, iż 15-latkowie najczęściej piją dla towarzystwa (20,4%) oraz aby nie wyróżniać się z grupy (6,7%). Sprzyjającym okresem do spożywania alkoholu przez młodzież są wakacje i spotkania z przyjaciółmi (11%), a dla 6% badanych każda okazja jest dobra do picia. Pomimo ustawowego zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim, tylko 5% badanych podaje, że sprzedawca za każdym razem prosi o okazanie dokumentu tożsamości. W badaniu ustalono również, że 18% badanej młodzieży zdobywa alkohol na imprezach, 15% uczniów kupuje go osobiście, a 7% liczy na starszych kolegów. Z przeprowadzonych badań wynika, że alkohol jest bardzo łatwo dostępny, ponieważ młodzież najczęściej kupuje go niedaleko miejsca zamieszkania (21,7%) lub w sklepie, w którym nikt ich nie zna (12,1%).

Wnioski: 1) Spożycie alkoholu wśród dzieci i młodzieży miasta Białegostoku wzrasta wraz z wiekiem, a największa inicjacja alkoholowa ma miejsce w przedziale wiekowym 10-15 lat. 2) Uwarunkowania rodzinne i społeczne wydają się mieć duży wpływ na spożywanie alkoholu przez dzieci i młodzież.

Słowa kluczowe: młodzież, alkohol, rodzina

Spożycie alkoholu wśród dzieci i młodzieży wiejskiej

Slim figure in the opinion of children and young people living in the country

ELŻBIETA MACIORKOWSKA, MAGDALENA MALESIŃSKA

Zakład Pielęgniarstwa Pediatricznego, Akademia Medyczna w Białymstoku

Nutrition and nutritional behaviour in children and young people living in the country affect the course of maturation, the process of growing and normal body mass.

The aim of the study was to identify factors influencing slimming among pupils of country schools in the Podlasie region.

The study included 753 children aged 13-18, from the first and the third grades of middle schools and the second grade of high schools. The questionnaire consisting of 100 answers referring to risky phenomena constituted a research tool. Of these questions, 25 concerned familial and environmental conditions of the study group, whereas 14 referred to eating disorders among children and young people.

As many as 27.6% of high school pupils, 15.1% of the first graders and 20.5% of the third graders from middle schools do not accept their appearance and think they have to get slim. Negative effects of slimming diets are not known to 65.1% of the first grade pupils and 56.1% of the third grade pupils from middle school and 53.2% of the second grade pupils of high school. Of the study group, 8.1% of the first grade pupils, 13.3% of the third grade pupils and 12.9% of high school pupils count calories which they eat. Fainting due to slimming diets is reported by 5.5% of the first graders, 5.8% of the third graders and as many as 7.9% of young people from high school. The percentage of children and young people taking laxatives increases with age and equals 0.4% of pupils in the first grade, 1.8% of pupils in the third grade and 7.4% of pupils from high school. Provoking vomits after meals occurs among 11.1%, of the first grade and 12.1% of the third grade pupils from middle school, and 9.6% of pupils from high school.

The study children and young people come from the families where 66.2% of the first grade pupils from middle school and 51.8% of the third grade, and 48.3% of pupils from high school reported a strong emotional bond in the family. A good contact with both parents was declared by 77.2% of the surveyed in the first grade and 64.1% in the third grade of middle school, and 63.1% of high school pupils.

Conclusions: 1. Familial and environmental conditions affect eating disorders among children and young people 2. Lack of appropriate knowledge on negative effects of slimming diets may cause their frequent usage.

Key words: young people, puberty, slim figure

Nadużywanie alkoholu przez nieletnich stanowi jeden z ważniejszych problemów społecznych pociągających za sobą poważne skutki zdrowotne. Do grona osób nadużywających alkoholu dołączają się coraz młodsze dzieci.

Celem pracy było poznanie uwarunkowań rodzinnych i środowiskowych sprzyjających spożyciu alkoholu wśród uczniów szkół wiejskich województwa podlaskiego

Przedmiot badań stanowiło 753 dzieci w wieku 13-18 lat (klasa I i III gimnazjum oraz II klasa liceum). Narzędzie badawcze stanowił kwestionariusz zawierający 100 pytań z zakresu zjawisk ryzykownych. Spośród nich 25 pytań dotyczyło uwarunkowań rodzinnych i środowiskowych badanych, zaś 14 pytań dotyczyło spożycia alkoholu wśród badanych dzieci i młodzieży.

Stan materialny rodzin, z których pochodzą, badani oceniają jako średni i tak uważa 85,7% uczniów z I klas, 82,4% uczniów z III klas gimnazjów oraz 87,7% uczniów w II klasach liceów. Według opinii badanej młodzieży w rodzinach 66,2% uczniów z I klas, 51,8% uczniów w III klasie gimnazjów, oraz u 48,3% uczniów z II klas liceów istnieje silna więź emocjonalna.

Badani podają, iż alkohol spożywa 12,1% uczniów I klas, 37,0% uczniów III klas gimnazjów i 48,8% uczniów II klas liceów spośród badanej młodzieży. Najpopularniejszym napojem alkoholowym wśród badanych jest piwo i spożywa je 22,1% badanych uczniów I klas, 50% uczniów III klas gimnazjów szkół wiejskich i 60,1% uczniów II klas liceów. Badani podają, iż najczęściej sięgają po alkohol w czasie wakacji, a odsetek spożywających rośnie wraz z wiekiem (3,7% uczniów I klas, 12,9% uczniów III klas gimnazjów oraz 10,3% uczniów II klas liceów).

Wnioski: 1) Na podstawie przeprowadzonych badań spożycie alkoholu wśród dzieci i młodzieży szkół wiejskich ma tendencję rosnącą wraz z wiekiem. 2) Uwarunkowania rodzinne i środowiskowe wydają się mieć wpływ na spożycie alkoholu wśród dzieci i młodzieży.

Słowa kluczowe: młodzież, okres dojrzewania, szczupła sylwetka

Zaburzenia odżywiania – opinie dzieci i młodzieży miasta Białegostoku

Eating disorders – opinions of children and young people from Białystok city

ELŻBIETA MACIORKOWSKA, AGATA SACHAREWICZ

Zakład Pielęgniarstwa Pediatricznego, Akademia Medyczna w Białymstoku

Promoting a slim figure seems to affect young people, especially, girls' self-esteem. Striving to achieve a model's figure constitutes the purpose of the life for many of them.

The aim of the study was to collect opinions of pupils from junior and senior high schools concerning slimming diets and self image.

The study was carried out at the turn of 2005 and 2006 years among the pupils of the first and the third grade of middle school and the second grade of high school of Białystok city. The questionnaire contained the questions concerning using slimming diets and the problem of slimming next to questions referring to risky behaviour.

Of the examined, 6.9% of the first grade pupils of middle school do not accept their appearance, and 33.7% of the second grade pupils from high school would like to lose a couple of kilos, and 14% of all the surveyed check their weight. As many as 60.2% of the examined do not know negative effects of slimming diets, and 12% report provoking vomits after a meal, 47.9% of the questioned think that a slim figure is very helpful in life, whereas 74.4% of them think that desire to slim may be connected with lack of self-confidence and low self-esteem.

Conclusions: 1. A slim figure is noticed by nearly half of children and young people surveyed in Białystok (47.9%) 2. Low self-esteem seems to lead to using slimming diets.

Key words: young people, puberty, eating disorders

Lansowanie szczupłej sylwetki wydaje się wpływać w negatywny sposób na samoocenę młodych ludzi, a zwłaszcza dziewcząt. Dążenie do uzyskania figury modelki dla wielu z nich stanowi wyznacznik celu życia.

Celem pracy było poznanie opinii uczniów gimnazjum i liceum na temat diet odchudzających i wizerunku siebie.

Badania zostały przeprowadzone na przełomie 2005/2006 roku wśród uczniów klas I i III gimnazjów i II klas liceów ogólnokształcących miasta Białegostoku. Narzędzie badawcze stanowił kwestionariusz, zawierający obok pytań z zakresu innych zachowań ryzykownych pytania dotyczące stosowania diet odchudzających i problemu odchudzania się.

Wśród badanych już 6,9% uczniów I klas gimnazjum nie akceptuje swojego wyglądu, a 33,7% uczniów II klas liceów chciałoby zrzucić kilka kilogramów. 14% ogółu ankietowanych waży się raz w tygodniu. Aż 60,2% badanych respondentów nie zna negatywnych skutków diet odchudzających, a 12% podaje, iż zdarzało się im prowokować wymioty po spożyciu posiłku. 47,9% ankietowanych jest zdania, że szczupła sylwetka jest bardzo pomocna w życiu zaś 74,4% uważa, że chęć odchudzania się może wiązać się z brakiem wiary w siebie i niską samooceną.

Szczupłą sylwetkę w życiu dostrzega blisko połowa (47,9%) ankietowanych dzieci i młodzieży miasta Białegostoku. Powodem stosowania diet odchudzających wydaje się być niska samoocena badanych.

Słowa kluczowe: młodzież, okres dojrzewania, zaburzenia odżywiania

Psychofizyczne funkcjonowanie wcześniaków w środowisku nauczania i wychowania

Psychophysical functioning of prematurely-born children in school environment

AGNIESZKA GNIADK^{1/}, MARIA CISEK^{1/}, DANUTA GRZEBIENIOWSKA^{2/}

^{1/} Zakład Pielęgniarstwa Środowiskowego, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydział Ochrony Zdrowia, Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

^{2/} Zakład Pielęgniarstwa, Instytut Ochrony Zdrowia, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie

According to Ballard's scale the term premature infant refers to a baby born between 27th and 36th week of gestation period with a birth weight of 1000-2500 g.

The objective of the survey was evaluation of prematurely-born children's functioning in school environment.

The survey was carried out in May 2006 among school children aged 7 to 14 selected from six primary schools and one junior high school in Tarnow. Evaluation of students' health was based on their health condition documentation as well as on a specially designed questionnaire completed by their parents. 30 children (17 boys and 13 girls) took part in the survey, all of whom were born after the 26th and before the 37th week of gestation

According to students' parents, nearly half of the children (14) suffer from some medical complaints and nine of them take medicines regularly. All children (8) who were born with a birth weight lower than 1500 g still need specialist treatment. Fourteen children out of thirty wear glasses, seven of them wear orthodontic braces and two – need disabled walking aids. Eleven children (out of 25) whose birth weight was lower than 2500 g are underweight now, whereas only two of them are overweight (90 centil or more). Only six children were reported to be troublemakers and to have problems with education while more than a half have extra school interests.

Foetal age and birth weight of infants affect their further psychophysical functioning when they reach school age, however, early specialist treatment accompanied by growth and development stimulation and appropriate nursing care may result in harmonious development of the children.

Key words: premature newborn, birth-weight

Według skali Ballard wcześniakiem nazywamy noworodka urodzonego pomiędzy 27 a 36 tygodniem trwania ciąży oraz z urodzeniową masą ciała 1000-2500 g.

Celem pracy była ocena funkcjonowania dzieci przedwcześnie urodzonych w środowisku szkolnym.

Badania przeprowadzono w maju 2006 r. wśród dzieci od 7 do 14 lat uczęszczających do sześciu szkół podstawowych i jednego gimnazjum w Tarnowie. W celu oceny stanu zdrowia dzieci posłużono się dokumentacją stanu zdrowia dziecka oraz autorskim kwestionariuszem ankiety skierowanym do rodziców dzieci objętych badaniami. W badaniach wzięło udział 30 dzieci (17 chłopców, 13 dziewczynek), które urodziły się po ukończeniu 26 tygodnia a przed ukończeniem 37 tygodnia trwania ciąży.

Według rodziców prawie połowa (14) dzieci w chwili obecnej ma problemy ze zdrowiem, a dziewięć z nich przyjmuje systematycznie leki. Wszystkie dzieci (8) urodzone z masą ciała mniejszą niż 1500 g są nadal objęte opieką specjalistyczną. Spośród wszystkich dzieci czternaścioro nosi okulary, siedmioro aparaty ortodontyczne, a dwoje sprzęt ułatwiający poruszanie. Jedenaścioro dzieci (spośród 25), które miały urodzeniową masę ciała mniejszą niż 2500 g, w chwili obecnej ma niedowagę, gdzie jednocześnie tylko dwoje dzieci ma nadwagę (90 centyl lub powyżej). Według rodziców tylko sześcioro dzieci sprawia kłopoty wychowawcze i ma problemy z nauką, a więcej niż połowa ma zainteresowania pozaszkolne.

Wiek płodowy oraz masa urodzeniowa dziecka ma wpływ na funkcjonowanie psychofizyczne w wieku szkolnym, jednakże wczesne specjalistyczne leczenie, stymulacja rozwoju dziecka oraz właściwe postawy opiekuńcze mogą doprowadzić do jego harmonijnego rozwoju.

Słowa kluczowe: wcześniak, masa urodzeniowa

Opieka nad dzieckiem z mózgowym porażeniem dziecięcym – rola pielęgniarki w edukacji rodziców

Caring for children with cerebral palsy and the role of a nurse in educating parents

AGNIESZKA GNIADK ^{1/}, BEATA TĘCZA-OGÓREK ^{2/}, MARTA MATUCH ^{2/}

^{1/} Zakład Pielęgniarstwa Środowiskowego, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydział Ochrony Zdrowia, Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

^{2/} Pracownia Podstaw Pielęgniarstwa, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydział Ochrony Zdrowia, Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Cerebral palsy is a protracted disease which involves many dysfunctions and disorders of bio-psycho-social nature. Children with cerebral palsy require constant care from their parents and help with caring and nursing activities as well as educational-therapeutic and rehabilitation activities. Parents, especially at first, are often unable to cope with many specific activities associated with caring for a child with cerebral palsy.

Having a child with cerebral palsy can result in both positive and negative changes in family functioning. The nature of such changes depends to a great extent on the readiness of a family to secure the appropriate conditions for treatment, development and education. Parents with the right emotional, intellectual, motivational and financial potential are capable of diminishing the disadvantageous aspects of disability and solve problems related to their child's disease.

Getting help and support from specialists, including nurses is also an essential prerequisite for the appropriate care for a child with cerebral palsy.

The process of educating parents about nursing, caring and education of a child with cerebral palsy makes it possible to meet all the individual needs of a child and his/her development

Key words: cerebral palsy, educating parents

Mózgowe porażenie dziecięce (mpd) jest chorobą przewlekłą, która wiąże się z wieloma dysfunkcjami i zaburzeniami natury biopsychospołecznej. Dzieci z mpd wymagają od swoich rodziców ciągłej opieki i pomocy w zakresie czynności opiekuńczo-pielęgnacyjnych, wychowawczo-terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych. Rodzice, zwłaszcza w początkowym okresie nie są w stanie poradzić sobie z wieloma specyficznymi czynnościami, które mają związek z realizacją opieki nad dzieckiem.

Pojawienie się dziecka z mpd może powodować zarówno zmiany pozytywne, jak i negatywne w funkcjonowaniu rodziny. Charakter tych zmian zależy w dużej mierze od gotowości rodziny do zapewnienia dziecku niepełnosprawnemu należytych warunków leczenia, rozwoju i kształcenia. Rodzice posiadający właściwy potencjał emocjonalny, intelektualny, motywacyjny oraz materialny, są w stanie niwelować niekorzystne aspekty niepełnosprawności i rozwiązywać problemy związane z chorobą dziecka.

Warunkiem niezbędnym prawidłowej opieki nad dzieckiem jest także uzyskanie przez rodziców, pomocy i wsparcia ze strony specjalistów, w tym pielęgniarki.

Proces edukacji rodziców w zakresie postępowania pielęgnacyjno-opiekuńczego, wychowawczego umożliwia zaspokojenie indywidualnych potrzeb dziecka i jego rozwój.

Słowa kluczowe: mózgowe porażenie dziecięce, edukacja rodziców

Zasady opieki pielęgniarskiej nad noworodkiem urodzonym o czasie – w świetle współczesnych wymogów medycyny perinatalnej

Principles of nursing care over term newborn in light of today's requirements medicine the perinatal medicine

ANNA AUGUSTYNIAK

Oddział Patologii Noworodka, SZP ZOZ w Ostrołęce

The aim of this work was to describe of newborns in light of today's requirements of perinatal medicine.

Using current literature we introduced the way of dealing with newborn on puerperal hall and in neonatal department.

The relievable description of newborn standards of conducting after birth, lead to new born child's health and securing his needs.

On the basis of the work, it is possible to state, that it would, be proper to introduce standards of conducting on puerperal hall and in neonatal divisions.

Key words: neonate nursing care

W pracy przedstawiono zasady postępowania z noworodkiem donoszonym w świetle współczesnych wymogów medycyny perinatalnej. Omówiono zadania zespołu neonatologicznego na sali porodowej i w trakcie pobytu w sali „rooming-in”, obejmujące m.in. zabiegi pielęgnacyjne, propagowanie karmienia piersią, wykonywanie szczepień ochronnych i pobieranie testów metabolicznych. Omówiono również procesy adaptacyjne zachodzące u noworodka.

Słowa kluczowe: opieka pielęgniarska nad noworodkiem

Karmienie naturalne niemowląt z refluksem żołądkowo-przełykowym

Breast feeding of newborns with gastroesophageal reflux

URSZULA CHRZANOWSKA, URSZULA DANILUK

III Klinika Chorób Dzieci, Akademia Medyczna w Białymstoku

Breast feeding is the natural way of the nutrition of newborns and infants. Gastroesophageal reflux (GER) is the physiological process often found during the first month of life of the breast feeding children. The clinical manifestations of GER are regurgitations and vomiting in this group of age. The symptoms of gastroesophageal reflux are often observed in newborns and infants, which are breast fed by request. The latest paediatric recommendations for prevention and treatment of GER include the modifications of the breast feeding frequency, the increase the breaks among meals and the proper caring of the infant.

Key words: breast naturally, gastro-oesophageal reflux, children

Karmienie piersią jest naturalnym sposobem żywienia noworodków i niemowląt. Często występującym w pierwszych miesiącach życia dzieci karmionych piersią zjawiskiem fizjologicznym jest wsteczny odpływ żołądkowo-przełykowy (GER). Jego kliniczną manifestacją w tej grupie wiekowej są ulewania i regurgitacje. Z uwagi na sposób karmienia piersią, czyli karmienie „na żądanie”, objawy GER są często obserwowane u noworodków i niemowląt. Aktualne zalecenia pediatryczne dotyczące postępowania z dziećmi ze wstecznym odpływem żołądkowo-przełykowym obejmują modyfikację częstości karmienia piersią poprzez wydłużenie przerw pomiędzy kolejnymi posiłkami oraz zasady odpowiedniej pielęgnacji noworodków i niemowląt.

Słowa kluczowe: karmienie naturalne, refluks żołądkowo-przełykowy, dzieci

Czynniki środowiskowe a wzorce jedzenia w grupie dziewcząt w okresie dojrzewania

Environmental factors and eating patterns in a group of adolescent girls

MAŁGORZATA PUŻUK, MAŁGORZATA STRANKOWSKA, BOŻENA SAMUJŁO, ANNA KULIKOWSKA

SP ZOZ Wojewódzki Szpital Zespolony im. J. Śniadeckiego w Białymstoku

Adolescence is a stage in life in which environmental factors such as: functioning of a family, school or a peer group may be the reason for the appearance of pathological eating factors, such as anorexia or compulsive gluttony.

The objective of the work was to establish relations between pathological eating patterns and factors connected with family, school and environmental functioning.

The study conducted on the territory of Białystok on a group of 60 secondary school female students and 60 gymnasium female students, by means of a survey questionnaire written by the authors of this paper containing questions concerning: family background, functioning in a family, infancy and pre-school periods, school results, ways of spending free time out of school and controlling the amount of eaten food. The average age of the surveyed group was 18 years for secondary school girls and 16 for gymnasium schoolgirls.

Results: 86.7% of both secondary school and gymnasium students lived in full families. School results in primary school approached a very good mark (88.3%) in the group of secondary school students and an excellent mark (53.3%) in the group of gymnasium students. 53.3% of the secondary school girls had a large group of friends, 55.0% of gymnasium learners had a few friends, 61.7% of secondary school students and 45% of gymnasium students liked going to parties and discos very much. 5% of secondary school girls and 3.3% of gymnasium female learners expressly limited the amount of eaten food. 6.7% of surveyed secondary school girls and 3.3% of gymnasium schoolgirls had distinct spans of gluttony lasting several hours. In the group of both secondary school and gymnasium students 1.7% of surveyed girls expressly induced vomiting.

Conclusions: 1. Functioning conditions in a family and school environment of the surveyed girls can be determined as good and having a positive impact on a developing person. 2. Despite a significant interest in the problem related to diet, eating disorders in the form of bulimia affected 5% of the surveyed girls.

Key words: environment, girls, adolescent

Okres dojrzewania jest etapem życia, w którym czynniki środowiskowe, tj.: funkcjonowanie rodziny, szkoła, grupa rówieśnicza mogą być źródłem powstania patologicznych wzorców odżywiania się, takich jak anoreksja i bulimia.

Celem pracy było określenie związków pomiędzy patologicznymi wzorcami odżywiania się a czynnikami związanymi z funkcjonowaniem rodziny, szkolnym i środowiskowym.

Badania przeprowadzono na terenie Białegostoku w grupie dziewcząt 60 licealistek i 60 gimnazjalistek, za pomocą kwestionariusza ankiety konstrukcji własnej zawierającej pytania dotyczące: pochodzenia, funkcjonowania w rodzinie, okresu niemowlęcego, przedszkolnego, wyników w nauce, spędzania wolnego czasu poza lekcjami, kontroli ilości jedzenia. Średni wiek badanej grupy licealistek wynosił 18 lat, średni wiek gimnazjalistek wynosił 16 lat.

Wyniki: W rodzinie pełnej funkcjonowało 86,7% licealistek i gimnazjalistek. Wyniki w nauce, w szkole podstawowej wśród licealistek w 88,3% zbliżone były do oceny bardzo dobrej, w grupie gimnazjalistek 53,3% do oceny celującej. 53,3% licealistek miało liczne grono przyjaciół, 55,0% gimnazjalistek miało kilku przyjaciół. 61,7% licealistek i 45,0% gimnazjalistek bardzo lubiło chodzić na dyskoteki i prywatki. 5,0% licealistek i 3,3% gimnazjalistek bardzo wyraźnie ograniczało ilość jedzenia. Kilku-godzinne okresy obżarstwa miało 6,7% licealistek i 3,3% gimnazjalistek. 1,7% badanych gimnazjalistek i licealistek bardzo wyraźnie prowokowało wymioty.

Wnioski: 1) Warunki funkcjonowania ankietowanych w środowisku rodzinnym i szkolnym można określić jako dobre, mające pozytywny wpływ na kształtującą się osobę. 2) Zaburzenia odżywiania się w postaci bulimii dotyczyły 5,0% ankietowanych dziewcząt.

Słowa kluczowe: środowisko, dziewczęta, dojrzewanie

Program edukacji pielęgniarskiej dla dzieci z rozpoznaną wadą wzroku

Nursery education program for children with diagnosed eyesight disadvantages

KRYSTYNA KOWALCZUK^{1/}, AGNIESZKA BEDNARCZYK^{2/}, BARBARA JANKOWIAK^{1/}, ELŻBIETA KRAJEWSKA-KUŁAK^{1/},
KRYSTYNA KLIMASZEWSKA^{1/}, JOLANTA LEWKO^{1/}

^{1/} Zakład Pielęgniarstwa Ogólnego, Akademia Medyczna w Białymstoku

^{2/} Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ostrołęce

Problems with eyesight have about 10% of children in Poland. From this research follows that 41% of boys of fourteen and 49% of boys of nineteen needs correction of eyesight. Every third secondary school student is short-sighted. Lack of awareness about systematic eyesight control, resistance to glasses, low level of society knowledge lead to significant handicap of seeing and deterioration of life quality. Proper education about prevention view impediment is necessary.

Formulating nursery education program for children with diagnosed eyesight problem.

Education program was formulated on basis of PRECEDE model (Preceding Reinforcing Enabling Causes in Educational Diagnosis and Evaluation).

Nursery education program for children with diagnosed eyesight problems was formulated.

It seems advisable to implement the presented education program to nursery professional practice.

Key words: eyesight problems, education program, prevention.

Problemy ze wzrokiem w Polsce występują u ok. 10% dzieci. Z przeprowadzonych badań wynika, iż korekcji wzroku wymaga 41% 14-latków i 49% 19-latków, a krótkowidzem jest co trzeci licealista. Brak świadomości systematycznej kontroli wzroku, opory przed stosowaniem korekcji okularowej a także niski poziom wiedzy społeczeństwa prowadzi do znacznego upośledzenia widzenia oraz pogorszenia jakości życia. Koniecznością staje się właściwa edukacja społeczeństwa dotycząca profilaktyki wad wzroku.

Celem pracy było opracowanie programu edukacji pielęgniarskiej dla dzieci z rozpoznaną wadą wzroku.

Program edukacyjny opracowano w oparciu o model PRECEDE (*Preceding Reinforcing, Enabling Causes in Educational Diagnosis and Evaluation*).

Skonstruowano program edukacji pielęgniarskiej dla dzieci z rozpoznaną wadą wzroku.

Wydaje się celowe i jak najszybsze wprowadzenie do pielęgniarskiej praktyki zawodowej prezentowanego programu edukacji.

Słowa kluczowe: wady wzroku, program edukacyjny, profilaktyka.

Warunki społeczno-ekonomiczne rodzin, a rozwój fizyczny młodzieży wsi podkarpackiej – badanie wstępne

The influence of families' social-economic conditions on the physical development of country adolescents from the Podkarpacie region

RENATA ŻACZEK, MIROŚLAW J. JAROSZ

Zakład Pielęgniarstwa, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Krośnie

Social-economic inequalities which exist in Poland for many years, they have been exerting an influence on physical development of children and adolescents. The last decade, which was full of intensive political system changes, may have affected children's anthropometric parameters that results from social background. The social and environmental stratification that concerns physical development of the population of adolescents still exists. It is confirmed by the results of regional studies conducted even by: Wilczewski (1998 – Eastern Poland) and Nowicki (2002, 2003 – the Bydgoski region).

The aim of the study is a exploration (cognition) of anthropometric parameters in the group of 14-year-old rural adolescents. The results of the study confirmed the occurrence of environmental differences on the rural – urban line. Among rural adolescents from Podkarpacie region there were found lower anthropometric parameters than among their peers from Warsaw.

Key words: adolescents, physical development, social/environmental conditioning, rural regions

Nierówności społeczno-ekonomiczne istniejące w Polsce, od dawna wywierają wpływ na rozwój fizyczny dzieci i młodzieży. Ostatnie dziesięciolecie intensywnych przemian ustrojowych mogło wpłynąć na różnice w parametrach antropometrycznych dzieci i młodzieży wynikających z pochodzenia społecznego. Obserwowane rozwarstwienie społeczne i środowiskowe w rozwoju fizycznym populacji wzrostowej wciąż występuje, potwierdzają to wyniki badań regionalnych prowadzone chociażby przez: Wilczewskiego (1998 – Polska wschodnia) i Nowickiego (2002-2003 – region bydgoski).

Celem pracy było poznanie czy w populacji czternastolatków z obszaru wiejskiego stwierdza się niższe wartości parametrów antropometrycznych. Uzyskane wyniki potwierdzają występowanie różnic środowiskowych na linii miasto – wieś.

Niższe parametry rozwoju somatycznego stwierdzono wśród młodzieży wsi podkarpackiej niż u ich rówieśników z Warszawy.

Słowa kluczowe: młodzież, rozwój fizyczny, uwarunkowania społeczne/środowiskowe